

CD KLASSIEK Op leven en dood Isabelle Faust

Al in haar jeugd klonk het vioolspel van de Duitse Isabelle Faust, geboren in 1972, erg beloftevol. Heel wat belangrijke prijzen bevestigden de verwachtingen. Op haar veertigste heeft Faust die helemaal ingelost. Dat merken we aan de lange lijst van orkesten waarmee ze succes oogste en aan de grote dirigenten en musici met wie ze een ongewoon repertoire opnam.

Faust is thuis in de historische uitvoeringspraktijk van de oude muziek, maar speelt ook hedendaagse muziek en behoort zelfs tot de selecte club van uitvoerders voor wie componisten graag muziek schrijven. Een *Sleeping Beauty* (schone slaapster) is ze dus beslist niet, ook al draagt haar Stradivarius uit 1704 die naam.

Op de nieuwe cd is de muziekkeuze eens te meer verrassend: ze speelt samen met het Orchestra Mozart uit Bologna onder leiding van Claudio Abbado. We horen Alban Bergs snijdende vioolconcert *Dem Andenken eines Engels* in combinatie met het veel meer bekende en zangerig vioolconcert in D groot van Ludwig van Beethoven. Twee werken waarin honderd jaar muziekgeschiedenis wordt overbrugd.

De engel uit het eerste concerto was de tragische Manon Gropius,

dochter van architect Walter Gropius en van de beroemde/beruchte Alma Mahler. Manons jeugd was beslist niet gelukkig toen haar excentrieke moeder scheidde, maar op haar achttiende kreeg de getalenteerde jongedame ook nog eens polio, ziekte waaraan ze het jaar daarop bezweek. In Bergs buitengewone vioolconcert horen we hoe dit trieste lot de componist aangegrepen heeft. De intensiteit en de angst is doorleefd en greit naar een absoluut hoogtepunt, die aan het eind wordt omgebogen met het inbrengen van het lutherse kerklied *Es ist genug*. De componist liep zelf een bloedvergiftiging op en overleed op Kerstmis 1935, kort nadat hij zijn concert had afgewerkt. De première beleefde hij niet meer.

Na alle spanning van dit moderne requiem komt Beethovens vioolconcert over als een welkomen ontlasting. Het laat ons ook een geheel andere Faust zien: expressief en wendbaar, met oog voor de textuur van de muziek en voortdurend in dialoog met het orkest, in het bijzonder met de houtblazerssectie die met heerlijke solo's Fausts vioolspel mogen doorkruisen. (JC)

Alban Berg & Ludwig van Beethoven, *Violin Concertos*, door Isabelle Faust (viool) en het Orchestra Mozart onder leiding van Claudio Abbado, harmonia mundi, HMC 902105, 22,50 euro.

CD KLASSIEK Muziek voor altviool Johannes Brahms

Johannes Brahms heeft uiteraard veel meer geschreven dan kamermuziek, maar men kan toch stellen dat hij zich juist in dat subtielere muziekgenre het best laat kennen. Daar kon zijn gekwelde ziel zich helemaal lichten, kregen zijn opgekropte gevoelens eindelijk een uitlaatklep.

Doorheen alle fasen van zijn leven keerde Brahms steeds weer terug naar het schrijven voor een klein ensemble, al dan niet met piano of klarinet. Een mooie staalkaart van Brahms 'output' op dat gebied vinden we op een gloednieuwe Onyx-cd.

Op het glimmende schijfje bracht een internationaal gezelschap rond altist Maxim Rysanov twee kwintetten en twee liederen samen. Het eerste kwintet is eigenlijk een klarinetkwintet (opus 115) in een overtuigend arrangement voor altviool. Het tweede kwintet (opus 111) is een zeer gepassioneerd werk, met een wondermooi *adagio* als tweede deel. Echt knap. (JC)

Brahms, *Viola II*, door Maxim Rysanov (altviool), Alexander Sitkovetsky (viool), Mariana Osipova (viool), Boris Brovtsyn (viool), Julia Deyneka (altviool), Kristine Blaumane (cello), Ashley Wass (piano) en Alice Coote (mezzosoprano), Onyx (distributie codex), ONYX 4045, 22,50 euro.

WAARGEBEURD Weg van de woonwagens Mikey Walsh

Als zestienjarige kan Mikey Walsh, een Britse jongen uit een Romafamilie, nauwelijks schrijven. Wanneer hij bijna dubbel zo oud is, heeft hij een bestseller op zijn naam staan, *Zigeunerkind*, over zijn jeugd. Ook zijn tweede boek, *Zigeunerkind op de vlucht*, gaat over zijn eigen leven. Het is ongetwijfeld een succesverhaal, maar wel een met veel pijnlijke passages.

Walsh is de oudste zoon in een gezin uit een grote zigeunerfamilie. Zijn overgrootvader, opa en vader werden ooit bokskampioen, maar hij blijkt helemaal niet goed in die sport. Ook de zware jobs die hij als tienjarige toegewezen krijgt, liggen hem niet. Zijn vader drukt zijn teleurstelling geregeld met zijn vuisten uit. Wanneer Walsh begint te beseffen dat hij bovendien homoseksueel is, slaat hij op de vlucht. Zijn familie achtervolgt hem, maar Mikey zet door. Na een lang parcours langs bouwvallige kamers, excentrieke vrienden en liefdesverdriet verzoent hij zich uiteindelijk met zijn moeder, broers, zussen en zelfs vader.

Walsh schrijft over de Roma met heel veel liefde, maar ook zonder hen te sparen. Als insider toont hij de wereld van de zigeuners: de meeste mensen hebben er eigenlijk geen slechte bedoelingen, maar eer is er zo belangrijk en de afwijzing door de samenleving komt er zo hard aan, dat het toch vaak verkeerd loopt.

De auteur schrijft ook op een aandoenlijke manier over zijn eigen ontwikkeling. Een wereld gaat voor hem open wanneer hij uiteindelijk toegelaten wordt tot een theateropleiding, maar acteren wil hij niet. „Vrijwel meteen nadat we de opleiding hadden afgerond, kwam ik uit de 'ik-ben-geen-acteur'-kast en dat voelde als een enorme opluchting”, schrijft hij. Hij is nu dramadocent voor kinderen, maar ook als schrijver kan hij echt wel zijn mannetje staan. (JVH)

Mikey Walsh, *Zigeunerkind op de vlucht*, Lannoo, Tielt, 2012, 286 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 209 3052 8.

BOEK GESCHIEDENIS Vechten aan de Gete Ruben Donvil

Voor velen is het verhaal van de Eerste Wereldoorlog in ons land synoniem van de vier jaar strijd aan het IJzerfront. Het begin van de oorlog, toen het Bel-

gische leger zich dapper, maar zonder resultaat verzette tegen binnenvallend Duitse troepen is haast vergeten. Ruben Donvil haalt de details naar boven van de gevechten in de streek rond de Gete in Oost-Brabant. Belgische eenheden opereerden in Orsmal-Gussenhoven, Halen en Sint-Margriete-Houtem. Onder de romantische naam Slag der Zilveren Helmen bleven de gevechten bij Halen bewaard, waarbij Belgische cyclisten de Duitse cavalerie tot stilstand brachten. Het was een van de allerlaatste cavaleriecharges ooit.

Donvil plaatst de gebeurtenissen in hun ruimere context. Het is niet zo dat de strijd in Brabant het Duitse leger pijn deed of fysiek trof. Daarvoor waren de Belgen te slecht uitgerust en getraind. De feiten hadden wel gevolgen.

Ze sterkten de Belgische soldaten in hun overtuiging dat ze de Duitsers konden weerstaan. En de Duitsers begingen als gevolg van de onverwachte tegenstand in Leuven en Aarschot wandaden die de wereld schokten en onrechtstreeks resulteerden in grote aantallen oorlogsvrijwilligers voor het Belgische leger. (EDS)

Ruben Donvil, *De Grote Oorlog op kleine schaal. De gevechten aan de Getelinie in Oost-Brabant (1914)*, Davidsfonds, Leuven, 2012, 192 blz., 27,50 euro, ISBN 978 90 5826 854 9.

BOEK BIJBEL De Aleppocodex Matti Friedman

De Aleppocodex is het oudste volledige manuscript van de Hebreeuwse Bijbel, de boeken die we kennen als het Oude Testament. Er zijn veel oudere fragmenten bekend en bewaard, maar dit handschrift was volledig bewaard gebleven en dus bijzonder kostbaar, zowel voor Bijbelgeleerden als voor de Joodse natie. Het kreeg de bijnaam 'De Kroon' en wordt momenteel bewaard in het nationaal museum in Jeruzalem.

De codex werd omstreeks 930 na Christus neergepend door een beroepsschrijver in Tiberias, aan het Meer van Galilea, waar toen een bloeiende joodse gemeenschap leefde. Het werk gold onder

joden als het meest nauwkeurige afschrift van de heilige boeken. De grote middeleeuwse filosoof Maimonides zou er gebruik van hebben gemaakt.

De Kroon belandde in de late middeleeuwen in Aleppo (Syrië), waar hij door de plaatselijke joodse gemeenschap vele eeuwen als een bijzondere schat werd gekoesterd. Aan de vooravond van de stichting van de staat Israël braken er in 1947 in Aleppo rellen uit en werd de synagoge in brand gestoken door Syrische moslims. De codex dook evenwel in de jaren 1950 weer op en werd via Turkije naar Israël gesmokkeld. Sinds 1958 is het in bezit van de president van het land. Een deel van het handschrift echter, een slordige tweehonderd bladzijden, bleek verdwenen. En het was niet zomaar een minder belangrijk deel. Het grootste deel van de vijf wetboeken, de Torah, was eruit gescheurd. Officieel heette het dat islamitische reischoppers dat in 1947 hadden gedaan.

Matti Friedman is journalist voor Associated Press in Jeruzalem en specialist in religie en archeologie. Hij probeerde de recente geschiedenis van de Aleppocodex te reconstrueren en dat levert een soort van Bijbelse thriller op. Friedman ontdekt immers dat de codex tijdens zijn verbor-

gen verblijf, van 1947 tot 1957, nog volledig was. Waar zijn dan de verdwenen delen? En waarom werden ze uit het handschrift verwijderd? De journalist gaat langs bij de Mossad, de Israëlische geheime dienst, en bij louche handelaars in oudheden, op zoek naar het antwoord.

Uiteindelijk blijkt het om geld te gaan en het is ook niet toevallig dat net de bladzijden verdwenen die het Bijbelse verbod op stelen uitdrukken. Een echte thriller. (EDS)

Matti Friedman, *De Aleppocodex. Het waargebeurde verhaal over de jacht op de oudste Hebreeuwse Bijbel*, Lannoo, Tielt, 2012, 260 blz., 19,99 euro, ISBN 978 94 0140 160 9.